

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2006.gada 3.marta spriedumu apmierināja pieteikumu. Birojs pārsūdzēja spriedumu.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2007.gada 2.maija spriedumu noraidīja pieteikumu. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pants paredz atbildību par likumā noteikto uzņēmējdarbības (komercdarbības), valsts amatpersonas amata savienošanas, pārstāvības, ienākumu gūšanas ierobežojumu vai tādu ierobežojumu pārkāpšanu, kuri noteikti attiecībā uz rīcību ar valsts vai pašvaldības mantu, kā arī par valsts amatpersonas funkciju veikšanu interešu konflikta situācijā.

Lietā nav strīda, ka pieteicēja, būdama Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas reģionālās iestādes Juridisko jautājumu daļas galvenā juriste, vienlaikus uz amatu savienošanas atļaujas pamata veica arī maksātnespējas administratores amata pienākumus. Viņa kā Valsts ieņēmumu dienesta amatpersona no nodokļu informatīvās sistēmas (turpmāk arī – NIS) datu bāzes vairākkārt ieguva informāciju par sabiedrībām, kurās bija administratore. Iegūtā informācija pieteicējai nebija nepieciešama tiešo amata pienākumu pildīšanai.

Lietā ir strīds, vai pieteicēja kā valsts amatpersona, iegūstot no NIS datu bāzes informāciju par uzņēmējsabiedrībām, kurās viņa bija iecelta par maksātnespējas administratori, atradās interešu konflikta situācijā.

[4.2] Saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 1.panta 5.punktā ietvertu definīciju interešu konflikts ir situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.

Minētā likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka valsts amatpersonai ir aizliegts, pildot valsts amatpersonas pienākumus, sagatavot vai izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības, kurās šī valsts amatpersona, tās radnieki vai darījumu partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti.

No minētajām tiesību normām izriet, ka valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas pienākumus, ir aizliegts veikt tādas darbības, kurās šī valsts amatpersona ir personiski ieinteresēta. Neievērojot minēto aizliegumu, valsts amatpersona nonāk

interēšu konflikta situācijā, par ko ir paredzēta administratīvā atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pantā.

[4.3] Likuma „Par interēšu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 19.pants noteic, ka informāciju, kas valsts amatpersonai ir pieejama saskaņā ar valsts amatpersonas amata pienākumu pildīšanu, aizliegts prettiesiski izpaust vai izmantot mērķiem, kas nav saistīti ar valsts amatpersonas amata pienākumu veikšanu vai konkrētu darba uzdevumu pildīšanu.

Ir pamats uzskatīt, ka pieteicēja ir prettiesiski izmantojusi valsts amatpersonas statusu, lai piekļūtu informācijai, kura nav bijusi nepieciešama mērķiem, kas ir saistīti ar valsts amatpersonas amata pienākumu veikšanu vai konkrētu darba uzdevumu pildīšanu.

Tādas informācijas, kas amatpersonai nav nepieciešama lēmumu pieņemšanai vai citām darbībām, kas izriet no amatpersonas pienākumiem un darba uzdevumiem, vākšanas fakts ir uzskatāms par pietiekošu, lai atzītu, ka pieteicēja ir pārkāpusi likuma „Par interēšu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 19.pantā noteikto aizliegumu prettiesiski izmantot valsts amatpersonai pieejamo informāciju.

Šāda tiesību normas interpretācija atbilst likuma „Par interēšu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 2.pantā noteiktajam šā likuma mērķim nodrošināt valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, veicināt valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai.

[4.4] Tomēr, lai personu sauktu pie administratīvās atbildības saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pantu, nepieciešams noskaidrot, vai veiktajās darbībās (informācijas prettiesiskā iegūšanā) pieteicēja bija personiski ieinteresēta, proti, vai pieteicēja ir ievērojusi likuma „Par interēšu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 11.pantā noteikto aizliegumu valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas pienākumus, veikt tādas darbības, kurās šī valsts amatpersona ir personiski ieinteresēta.

Pieteicēja informāciju no NIS datu bāzes ieguva tieši par tām uzņēmēj sabiedrībām, kurās pieteicēja pildīja maksātne spējas administratores pienākumus. Šādos apstākļos uzskatāms, ka pieteicējas darbībās ir saskatāma personiska ieinteresētība izmantot iegūto informāciju mērķiem, kas saistīti ar administratores pienākumu pildīšanu.

Nav pamatots pieteicējas arguments, ka viņa nav pārkāpusi likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normas, jo NIS datu bāzē esošo informāciju neizmantoja administratora pienākumu veikšanā. Pieteicējas iegūtā informācija pati par sevi ir vērtība, kuras iegūšana ietekmē vai var ietekmēt personas tālāko rīcību savās kā maksātnespējas administratores interesēs, jo maksātnespējas procesa efektīvai nodrošināšanai administratoram nepieciešama vispusīga informācija par uzņēmējdarbības finansiālo stāvokli, tajā skaitā informācija par nodokļu maksājumiem, kas atrodas Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā. Turklāt, izmantojot NIS datu bāzi kā maksātnespējas administratore, pieteicēja radīja sev priekšrocības salīdzinājumā ar citiem administratoriem, kuriem nav pieejas šādai datu bāzei. Priekšrocība pati par sevi ir uzskatāma par labumu, kas varēja ietekmēt pieteicējas personiskās intereses.

[4.5] Ņemot vērā minēto, atzīstams, ka pieteicēja, pildot valsts amatpersonas pienākumus, veica tādas darbības, kurās pieteicēja bija personiski ieinteresēta, tātad atradās interešu konflikta situācijā. Līdz ar to pieteicēja ir pamatoti saukta pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ panta. Pieteicējai piemērotais sods ir atbilstošs pārkāpumam.

[5] Pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Apgabaltiesa nepareizi interpretēja likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 19.pantu.

Apgabaltiesa nepamatoti uzskatīja, ka amatpersona pārkāpj minēto normu jau ar to vien, ka vāc informāciju, kas amatpersonai nav nepieciešama dienesta pienākumu veikšanai. Gramatiski interpretējot minēto normu, secināms, ka tā aizliedz izmantot šādu informāciju. Respektīvi, jākonstatē, kāda informācija ir iegūta un kādiem mērķiem ir iegūta, jākonstatē, vai persona, izmantojot šo informāciju, ir guvusi personisku vai mantisku labumu.

Pieteicēja nav pārkāpusi minēto normu, jo informāciju nav prettiesiski izpaudusi vai izmantojusi mērķiem, kas nav saistīti ar pieteicējas kā valsts amatpersonas pienākumiem. Minēto pierāda lietā esošie dokumenti, kas attiecas uz maksātnespējas procesiem, kuros pieteicēja bija maksātnespējas administratore.

Turpretim ne apgabaltiesas spriedumā, ne administratīvās lietas materiālos nav norādīts, kādu konkrēti informāciju pieteicēja ir skatījusies un kādas priekšrocības tas

pieteicējai ir devis. Lietā esošās izdrukas satur tikai ziņas par kādu nodokļu maksātāju, cik un kādā formā pieteicēja ir ielūkojusies.

Līdz ar to apgabaltiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo daļu. Proti, nav objektīvi izvērtējusi visus lietā esošos pierādījumus.

Apgabaltiesa ir pārkāpusi arī Administratīvā procesa likuma 154.panta trešo daļu, jo nav norādījusi, kāpēc biroja argumentiem ir devusi priekšroku salīdzinājumā ar pierādījumiem, kas apstiprina pieteicējas paskaidrojumus.

Apgabaltiesa nepamatoti secināja, ka pieteicēja iegūto informāciju var izmantot savās kā maksātnespējas administratores interesēs. Maksātnespējas administrators īsteno kreditoru kopuma, nevis savas intereses.

Tā kā NIS datu bāzei nav juridiska statusa, tai ir tikai informatīvs raksturs un tā nav pielīdzināma grāmatvedības dokumentiem, nav pamatots tiesas secinājums, ka šajā sistēmā esošā informācija pati par sevi ir vērtība. Turklāt šajā sistēmā esošie dati var būt neprecīzi.

Tas, ka, ielūkojoties NIS datu bāzē, pieteicēja noskaidroja viņas administrējamo uzņēmumu nodokļu parāda struktūru un to, vai tas nav izslēgts no nodokļu maksātāju reģistra, pieteicējai neradīja nekādas priekšrocības salīdzinājumā ar citiem administratoriem.

Tā kā pieteicēja jau iepriekš paralēli valsts amatpersonas statusam bija darbojusies kā administratora pārstāve – pārstāvējusi Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas pilsētas Kurzemes rajona nodaļu, viņa NIS datu bāzē ielūkojās automātiski, bez jebkāda nodoma.

[5.2] Apgabaltiesa nepareizi interpretēja likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 11.pantu.

Apgabaltiesa nepamatoti uzskatīja, ka pieteicējas darbībā ir saskatāma personiska ieinteresētība.

Šādi interpretējot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 11.pantu, apgabaltiesa neņēma vērā likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējdarbību maksātnespēju” normas, no kurām izriet, ka administratora darbība ir vērsta uz kreditoru kopuma interešu īstenošanu. Apgabaltiesa neņēma vērā arī to, ka NIS maksātnespējas procesā nav izmantojama.

[5.3] No iepriekš minētā izriet, ka apgabaltiesa nepamatoti nav piemērojusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 239.panta 1.punktu, kas noteic, ka lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā jāizbeidz, ja nav administratīvā pārkāpuma sastāva.

[6] Birojs iesniedza paskaidrojumus par pieteicējas kasācijas sūdzību. Birojs uzskata, ka Administratīvās apgabaltiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, bet kasācijas sūdzības argumenti – nepamatoti.

[7] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja kasācijas sūdzību. Biroja pārstāve to neatzina un pauda viedokli, ka, ievērojot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 2.pantu, jēdziens „interesu konflikta situācija”, kas ietverts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pantā, ir tulkojams plašāk.

Motīvu daļa

[8] Administratīvais sods personai tiek piemērots par tās izdarītu administratīvo pārkāpumu. Atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta pirmajai daļai administratīvais pārkāpums ir prettiesiska, vainojama (ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīta) darbība vai bezdarbība, kura apdraud valsts vai sabiedrisko kārtību, īpašumu, pilsoņu tiesības un brīvības vai noteikto pārvaldes kārtību un **par kuru likumā paredzēta administratīvā atbildība.**

Administratīvā apgabaltiesa atzinusi, ka pieteicēja pamatoti sodīta ar administratīvo sodu pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ panta. Tādēļ Administratīvo lietu departamenta ieskatā vispirms noskaidrojams jautājums, vai minētā tiesību norma paredz administratīvo atbildību par tādām darbībām, kādas pieteicējas rīcībā konstatējusi apgabaltiesa.

Proti, apgabaltiesa atzinusi, ka pieteicēja, prettiesiski izmantojot valsts amatpersonas – Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas reģionālās iestādes Juridiskās pārvaldes galvenās juristes - statusu, par vairākām sabiedrībām ar ierobežotu atbildību, kurās viņa bija iecelta par maksātnespējas administratori, ieguva no NIS datu bāzes informāciju, kura viņai nebija nepieciešama mērķiem, kas ir saistīti ar valsts amatpersonas amata pienākumu veikšanu vai konkrētu darba uzdevumu pildīšanu. Tādējādi pieteicēja ir pārkāpusi likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 19.pantā noteikto aizliegumu prettiesiski izmantot valsts amatpersonai pieejamo informāciju un līdz ar to ir atradusies interešu konflikta situācijā (*sk. apgabaltiesas sprieduma 13. un 14.punktu*).

[9] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pants (redakcijā, kas bija spēkā pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā) noteic, ka par likumā noteikto

uzņēmējdarbības (komercdarbības), valsts amatpersonas amata savienošanas, pārstāvības, ienākumu gūšanas ierobežojumu vai tādu ierobežojumu pārkāpšanu, kuri noteikti attiecībā uz rīcību ar valsts vai pašvaldības mantu, kā arī par valsts amatpersonas funkciju veikšanu interešu konflikta situācijā – uzliek naudas sodu valsts amatpersonai no piecdesmit līdz divsimt piecdesmit latiem, atņemot tiesības ieņemt valsts amatpersonas amatus vai bez tā.

Šajā tiesību normā, kā izriet no tās teksta un kā savā praksē jau ir atzinis Senāts (*sk. Senāta 2007.gada 13.novembra spriedumu lietā SKA-568/2007*), ir ietverti vairāki administratīvā pārkāpuma sastāvi, kas savstarpēji atšķiras pēc objektīvās puses, proti, pēc tā, kādu konkrētu darbību amatpersona ir pieļāvusi, piemēram, vai nu tā ir pārkāpusi valsts amatpersonai noteiktos ierobežojumus, vai arī veikusi savas funkcijas interešu konflikta situācijā.

[9.1] Ierobežojumi un aizliegumi valsts amatpersonām ir noteikti likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” II nodaļā, piemēram, valsts amatpersonām ir noteikti amata savienošanas, ienākumu gūšanas, ziedojumu pieņemšanas un reklamēšanas ierobežojumi. Šajā nodaļā ietverts arī 19.pants, kura pārkāpumu pieteicējas darbībās ir atzinusi apgabaltiesa un kas noteic informācijas izmantošanas aizliegumu. Proti, aizliegumu valsts amatpersonai informāciju, kas tai ir pieejama saskaņā ar valsts amatpersonas pienākumu pildīšanu, prettiesiski izpaust vai izmantot mērķiem, kas nav saistīti ar valsts amatpersonas amata pienākumu veikšanu vai konkrētu darba uzdevumu pildīšanu.

Savukārt administratīvo atbildību par valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpšanu paredz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰pants „Valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpšana”. Taču, salīdzinot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” II nodaļā noteiktos ierobežojumus un aizliegumus ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰pantā ietvertajiem administratīvo pārkāpumu sastāviem, secināms, ka likumdevējs nav paredzējis administratīvo atbildību par ikviena ierobežojuma, aizlieguma pārkāpumu. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰pantā ir izsmeļoši uzskaitīti tie ierobežojumi, par kuru pārkāpšanu amatpersona saucama pie administratīvās atbildības. Līdz ar to minētā tiesību norma pēc satura ir šaurāka nekā, piemēram, Krimināllikuma 325.pants, kurā ir paredzēta kriminālatbildība par valsts amatpersonai likumā noteikto ierobežojumu pārkāpšanu. Tādējādi arī no šo abu pantu salīdzinājuma var secināt, ka likumdevējs nav vēlējis paredzēt amatpersonu administratīvo atbildību par tai likumā noteikta ikviena ierobežojuma, aizlieguma

pārkāpšanu, bet tikai par tādām darbībām, kas tieši atbilst Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pantā uzskaitītajām. Šajā uzskaitījumā nav informācijas izmantošanas aizlieguma pārkāpums.

[9.2] Kā jau minēts iepriekš, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pants noteic arī amatpersonas administratīvo atbildību par valsts amatpersonas funkciju veikšanu **interesešu konflikta situācijā**. Apgabaltiesa atzinusi, ka pieteicēja sodīta tieši par valsts amatpersonas funkciju veikšanu interesešu konflikta situācijā, jo pārkāpusi likuma „Par interesešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 19.pantā noteikto aizliegumu.

Jēdziena interesešu konflikta situācija skaidrojums ir rodams likuma „Par interesešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 1.panta 5.punktā. Proti, tā ir situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, **jāpieņem** lēmums vai **jāpiedalās** lēmuma pieņemšanā, vai **jāveic** citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.

No minētās tiesību normas teksta izriet, ka interesešu konflikta situācijā amatpersona atrodas tikai tad, ja tā aktīvi izpilda savus amata pienākumus, ir saņēmusi konkrētus darba uzdevumus, un no šo jautājumu risināšanas var tikt ietekmētas likumā nosaukto personu intereses. Taču minētā tiesību norma interesešu konflikta situācijā neietver gadījumu, ja amatpersona pārkāpj likumā noteiktos aizliegumus vai ierobežojumus, piemēram, izmantojot savu statusu un ar to saistītās iespējas, pati pēc savas iniciatīvas veic darbības, kas nav funkcionāli saistītas ar viņas amata pienākumu izpildi un nav nepieciešamas darba uzdevumu veikšanai, bet dod tai kādas personiskas priekšrocības. Kā izriet no šā sprieduma 9.1.punktā izklāstītā, administratīvā atbildība par amatpersonai noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpšanu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pantā ir noteikta tikai par atsevišķu, minētajā tiesību normā izsmeļoši uzskaitītu ierobežojumu pārkāpšanu.

[10] No tiesiskas valsts principa izrietošais tiesiskās drošības princips administratīvo pārkāpumu tiesībās uzliek pienākumu likumdevējam noteikt precīzus priekšnoteikumus sodu uzlikšanai, lai būtu atpazīstams to plašums un piemērošanas joma, tostarp ar iztulkošanas metožu palīdzību. Taču minētais princips novelk arī administratīvo sodu sastāvu iztulkošanas robežu un nepieļauj tiesu varai pašai izlemt par soda priekšnoteikumiem. Ja tiesa konstatē, ka tiesību normas iztulkošanas ceļā tās saturs

neaptver notikušo, tiesai persona ir jāatbrīvo no soda. (sk. J.Neimanis. *Tiesību tālākveidošana. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006, 146.-147.lpp.*)

Ievērojot šā sprieduma 9.punktā izklāstītos argumentus, Senāts atzīst, ka apgabaltiesa ir nepamatoti papildinājusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰pantā ietvertā administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmes, nosakot, ka valsts amatpersonas funkciju veikšana interešu konflikta situācijā ir arī likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 19.pantā paredzētā aizlieguma pārkāpums. Likumdevējs Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰pantā nav paredzējis administratīvo atbildību par šādu pārkāpumu. Šo pašu argumentu dēļ nepamatots ir biroja pārstāves paustais viedoklis kasācijas instances tiesas sēdē, ka jēdziens „interesu konflikta situācija” ir tulkojams plašāk.

[11] Līdz ar to apgabaltiesas spriedums, nepārbaudot citus kasācijas sūdzībā izteiktos argumentus, ir atceļams un lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir izbeidzama.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 3.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 2.maija spriedumu un izbeigt tiesvedību administratīvā pārkāpuma lietā.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore	(paraksts)	I.Skultāne
senatore	(paraksts)	V.Krūmiņa
tiesnese	(paraksts)	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Senatore

I.Skultāne

Rīgā 2008.gada 3.janvārī